



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 37. De modo quo commodatum finitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

Et ita si quis ab aliquo qui pecuniam mutuo dedit ei, equum accipiat commodato ad reddendum in pariam, à latronibus casu fortuito spoliatus fuerit, non tenebitur (nisi aliter conuenitum sit) damnum equi refarcire, pecuniam autem mutuo acceptam restituet. Ratio est, quia cum celebratus fuerit contractus commodati quoad equum, & mutui, quoad pecuniam, dominium equi non fuit translatum, ideoque damno commodantis perit, pecuniam vero mutuatæ dominium translata fuit in mutuatarium, & ideo illi perit, non mutuantii.

Cæterum si creditor (ex quocunque contractu ei debeat) designat aliquem, per quem debitum ei mitteretur; tunc si ipsum perire postquam eidem designato traditum esset, periret creditor: quod expresse quoad commodatum, habetur ex paulo ante citatis legibus. Secus esset vero, si creditor mitteret nuntium ad debitorem, qui dicit ei ut commodati remittat: non dicat autem ut per ipsum remittat. Nam tunc non magis excusabitur debitor ei tradens commodatum, si pereat antequam venerit ad manus creditoris; quam si id tradidisset cuiquamque extraneo. Et ratio est, quia nuntius ille solum fuit destinatus ut debitorem ipsum moneret, mittendum esse commodatum, non vero ut per eundem monentem mitteretur.

Sed quid si creditor conuenisset cum debitore, ut pecuniam quam ei debet, mittat per aliquem qui gestet certum signum, & alius id audiens, signum assumat, pecuniamque peccat, & cum ea fugiat, cuiam illi peribit? Respondendum est distinctione. Si enim debitor manifestauit illud, quod conuenerat inter ipsum & creditorem; idque fuit occasio, ut alius dicta ratione fingeret, peribit debitori. Si vero creditor idem manifestauit, vel dum ambo inter se conuenirent, tertius præteriens, aut assistens illis, id audiuit, probabile est quod debeat perire creditor: quia taliter pacificando, ipse occasionem dedit, ut pecunia periret, fuitque contentus, ut debitum sic ei solueretur.

QUINTA conclusio est, eum qui rem precario accepit, si ea pereat, aut deterioretur, teneri non tantum de dolo (quod Syluest. sentit in verbo Commodatum quæst. 8.) sed etiam de lata culpa, ut idem melius indicat in verbo Precarium, quæst. 2. secutus Panormi ad cap. Precarium, nu. 14. De precario. Et ita expresse habetur ex lege Quiritum, §. Eum quoque, ff. De precario: ubi dicitur, dolo de quo tenentur qui precario accepit, contineri culpam dolo proximam: quæ quidem est lata culpa.

Quod si obiciatur, antea generaliter dictum esse in contractu qui solum fit in gratiam recipientis, ipsum recipientem teneri ex leui, & leuissima culpa. Respondetur, optimo iure exceptum esse precarium ab illa generali regula: quia licet ipsum sit in solum bonum recipientis, est tamen reuocabile pro nuda & arbitrio concedentis: quæ causa sufficiens esse potest, cur habenti precarium imputetur solum dolo & lata culpa. Nam leuem culpam imputare sibi debet concedens precarium (cum illud potuerit libere reuocare quoties uellet) & multo magis leuissimam, ac casum fortuitum. Aduerte autem accipientem aliquid precario non teneri de casu fortuito, illdem exceptionibus esse restringendum, quibus antea in secunda conclusione habitum est restringendum esse simile dictum de accipiente commodato. Nam precarium species quædam est commodati: neque datur ratio ob quam oporteat aliud de eo sentire hac ex parte, quam de cæteris commodatis.

CAPVT XXXVII.

De modo quo commodatum finitur.

SUMMARIUM.

- 479 Non tenetur qui rem commodato accepit, eam reddere ante term. nisi præfixum.
480 Qui precar. um concessit absolute, potest illud reuocare quoties ei placuerit.
481 Quatenus aliter quam uoluntate concedentis, censendum sit precarium finiri.
482 Ad quas impensas rei commodata teneatur commodatarius.

483 Quatenus commodatarius possit rem sibi commodatam reuocare loco compensationis alicuius debiti.

484 Que accidit rei commodata, simul cum ea commodata censentur.

485 Vbi res commodata restituenda sit, distinctione explicatur.

PRIMVM EST; an qui ad certum tempus expresse, vel tacite rem commodato accepit, teneatur ante idem tempus finitum exposcente commodante statim illam ei tradere: Ad quod respondendum est negatiue, quia commodatarius ex vi contractus, ius habet commodatum retinendi interim dum durat tempus ad quod concessum est; ex Cap. unico. De commodato. Vnde si contra ipsius liberum consensum, commodans rem ei eripiat, iniustitiam committet: tenebiturque ad interesse, & ad damna inde subsequuta, iuxta legem In commodato. §. Sicut, ff. Commodati: Quod notans Angelus in v. l. bo. Commo latum num. 4. addit; quod si commodans simile detrimentum passurus esset, nisi antelapsum terminum rem commodatam haberet, tunc possit ea sine peccato sibi resumere. Sed Nauar. in En. bur. c. 17. n. 182. existimat, quod etsi ante commodatum factum possit quis re sua sibi prouidere, postquam tamen ipsum factum est, etiam si ex mera libertate processerit, iam tale quid non esse licitum propter ius commodatario quæsitum per commodationem.

Quæ opinio plane videtur anteferenda, si commodans præuiderit, aut timuerit securum detrimentum, & nihilominus rem commodauit: tunc enim uisus est se liberaliter exponere ei periculo. Quinimo etiam si commodanti post traditam rem commodatam, grauis & inopinata necessitas superueniat, adhuc stare potest Nauarri sententia: quoniam commodans, per traditionem rei commodatæ translata usum illius in commodatarium, unde reuocari non potest: sicut nec potest illius dominium, si per donationem facta traditione rei ipsum esset translatum. Non est tamen negandum, quin si commodanti inopinata, & uirgens occurrat necessitas rei commodatæ antequam illam tradiderit, minime compellendus sit eam tradere, quantumcumque sequatur inde aliquod damnum ei cui promissa est, siq; promissa non esset, aliunde sibi prouidisset, damnumque vitasset. Nam promissio non extenditur ultra mentem promittentis: sed in ea inest tacita conditio, dummodo tempore adimplentionis non superuenierit talis mutatio rerum, quæ si præuideretur, nullo modo promitteretur. Quod à Seneca notatum approbat D. Thomas 2. 2. quæst. 110. art. 3. ad 5. Vnde Ludouicum Molinam in memorato tract. 2. in posteriore parte disputationis 294.

SECUNDVM DVBIVM EST; an res quæ commodato minus proprio, hoc est, precario datur, possit reuocari à commodante quotiescumque ei placuerit? Ad quod respondendum est, posse quidem absolute, ut ante attigimus: & patet ex lege 2. ff. De precario: cui consonat textus in cap. finali, De precariis. Idque procedit, ex Panor. ad idem cap. 3. & Couar. lib. 3. var. resolut. cap. 15. in principio, etiam si appositum fuerit pactum de ea non reuocanda: quandoquidem tale pactum nullum est: utpote contrarium naturæ precarii, & bonis moribus, cum non liceat rem alienam possidere inuito domino, ut argumentatur Celsus Iurisconsultus in lege Cum precario, ff. De precario. Existimandū tamen non esse (ut recte ibid. docent Panormi. num. 13. Couar. nu. 6. itaque Angelus, & Sylu. in verbo Precarium) quod ita ad libitum concedentis reuocari possit precarium, ut in continenti id fiat absque rationabili causa; & cum damno eius cui illud concessit. Nam concessio precarij est beneficium, quo inuari oportet accipientem, non decipi. Quare si nulla in contrarium superuenierit causa rationabilis, aliquale tempus iudicio prudentis, ad usum concedendum est ei qui rem precario accepit. Quamquam si reuera dolo abfit, nec ullum alteri oritur in commodum, cui ex charitate obuiandum sit; non videtur condemnandus ille, qui absque causa precarium ipsum statim reuocauerit, cum in eo utatur iure suo.

481.

TERTIVM DVBIVM EST; an aliter quam voluntate concedentis censendum sit precarium finiri; Respondendum est, cum designatum fuerit tempus ad quod vsque fiat; finiri, voluntate concedentis, sic & temporis designati lapsu, prout Sylu. & Angelus in verbo Precarium annotant; ac praeterea morte eius qui illud accepit, iuxta textum expressum in cit. cap. finali, & in cit. lege Cui precario. Idque etiam si cōingat cum mori ante finitū tempus designatum: quia talis concessio est personalis, quae extinguitur cum persona, nec transit ad heredes, ex eadem lege Cum precario. Iam si concessum sit absolute, quousque reuocetur; licet finiatu morte accipientis, non finitur tamen morte concedentis, Vnde interim dū non fuerit ab ipsius heredibus reuocatum, durabit: ex eadem adhuc lege Cum precario, & ex lege Quasitū §. Quod à Titio, ff. De precario, traditq; Cou. in cit. l. 1. n. 1. Et probat, quia praesumendus est quis in ea voluntate persistere, in qua decessit. Haec res autē id ipsū precarium reuocare possunt, perinde ac posset ille cui aliena esset res precario concessa, ex Cap. fin. De precariis. Iam vero si precarium concessum fuit sub hac forma: vsque ad meum beneplacitum: vel vsque dum haec mea voluntas erit; tunc ipsam morte concedentis plane expirat, ex lege Locatio, ff. Locati & deducitur ex Cap. Si gratiose, De rescriptis in 6. traditque Panorm ad citatum Cap. fin. num. 6.

482.

QVARTVM DVBIVM; an commodatarius reposcere possit a commodante expensas quas fecit circa rem commodatam? Respondendum est, quod si ea fuerint ordinarię, vt circa cibum, & hospitium ferui, vel equi commodati, non possit; quia ipse ad tales tenetur. Si vero fuerint expensę extraordinarię: vt circa valetudinem ferui, vel fugam illius, posse exposcere nisi ea sint exigua & leuis: ad quas etiam ipse tenetur. Hęc expensę habentur ex lege In rebus, §. Possunt, ff. Commodati.

483.

QVINTVM DVBIVM EST; an commodatarius licite possit rem sibi commodatam loco compensationis vel deductionis pro aliquo debito retinere in totum, vel ex parte? Ad quod Armilla in verbo Commodatum, n. 3. ac etiam Molina de iust. & iure tract. 2. disput. 267. art. 3. respondens, non possit. Sed communis sententia est in cōtrarium, prout notant Sylu. verbo Commodatum, quaest. 3. & Nauar. in Enchir. cap. 17. n. 186 quia ex lege finali, Cod. De compensationibus, compensatio prohibetur solum in deposito: & cōsequenter in aliis cōtractibus admittitur: cum exceptio generalē regulam firmet in aliis, arguente Cap. Dominus, 32. quaest. 7. Nec obstat lex finalis, Cod. De commodato quā citat Armilla: quoniam ea loquitur de compensatione debiti tantum probabilis: hęcque sententia intelligenda est, vt Sylu. expressit, de compensatione debiti omnino certi & explorati Gensurim tamen parce, & necessitate tantum valde urgente, vtendum esse tali compensatione, cum naturalis ratio dicat, vt in deposito, sic in commodato ex vi cōtractus, seruandam esse fidem & conuentionem de restituenda re domino à quo accepta est.

484.

SEXTVM DVBIVM; an quę accedunt rei commodatę, id est, quę eam comitantur, vel sunt ei coniunctę, intelligantur, esse commodata: Ad quod respondendum est affirmatiue, ex lege. Si vt certo, §. vsque adeo, ff. Commodati; vbi exemplum ponitur: si tibi commodauero equam, quam pullus comitabatur, intelligitur etiam commodatus pullus.

485.

OCTAVVM DVBIVM EST; in quo loco restituenda sit res commodata? Ad quod respondetur distinctione. Si enim conuentio facta est inter cōrahentes de re cōmodata restituenda in certo loco; ibi restitui debet, ex lege Si vt certo, in principio, ff. Commodati. Si vero de loco nulla facta est expressio conuentio, tunc vel res accepta est in bonum tantum commodatarij, vt plerumque fit, is illam restituere debet vbi accepit: quantumvis ipse alio m. rauerit: cum cōmodans non debeat pati damnū ex officio charitatis & liberalitatis quod in commodando praestitit. Vel res accepta est in donū tantum cōmodantis, & tunc cōmodatario sufficit illam restituere vbi ipsa existit. Nec enim tenetur expensas facere pro ea transferenda; sed potius cōmodans, in cuius bonū gratis officium suum praestitit. Vel denique accepta est in bonum vtriusque, & tunc restituenda est vbi accepta fuit: quia id videtur sequi ex natura huius cōtractus. Debet tamen ea restitutio

fieri expensis vtriusque: sicut in bonum vtriusque celebratum fuit commodatum. Qui enim sentit lucrum, sentire debet & onus.

CAPVT XXXVIII.

De definitione ac diuisione locati & conducti.

SVMARIVM.

- 486 Definitio locationis.
- 487 Illius differentia ab emphyteusi.
- 488 Conductio locationi respondens, & conductor ab ea nominatus.
- 489 Locari possunt omnia, quę vendi.
- 500 Quando res locata pereat a conductore.
- 501 Quo modo non essarium sit ad rationem locationis, vt merces precuntaria interueniat.
- 502 Decem similitudines inter emptionem & locationem.
- 503 Vary modi quibus diuiditur locatum & conductum.
- 504 Beneficiarius locare potest redditus sui beneficij sine licentia sui Prelati, & quatenus.
- 505 Quatenus possit quis domum quam conduxit, locare tertio.
- 506 Non licet rem locare ei quę situr male vsurus.
- 507 An liceat rem libellam locare cui libet, qui creditur ea non male vsurus.

Definitio Locationis.

LOCATIO ex Hostiensis in sua summa tit de locato & conducto, in principio, definitur; personę, vel rei concessio ad vsum pro pecuniaria mercede. Quę definitio indicat, quod vt in emptione soluitur pecunia tanquam pretium rei emptę; sic in locatione solui pecuniam tanquam mercedem pro vsu rei, ac vtilitatem seu perceptionem emolumentorum quę ipsa proferre potest. Item separat locationem ab emptione, mutuo, & permutatione, quibus rei dominium transfertur in alterū; cum per illā transferatur tantum vsus rei: sicut & per cōmodatum; à quo tamen differt; quandoquidem cōmodatum gratis fit, & locatio fit pro mercede: eaque pecuniaria, id est, soluenda in pecunia; prout indicat posterior particula dē finitōis tradita: per quā locatio adhuc distinguitur à cōtractu inominato. Do vt des, vel vt facias: Facio vt des vel vt facias, quo licet aliquando solus vsus transferatur; tamen id non fit pro mercede, sed pro alia re; vt cum boues meos ad colendos agros tuos ad triduum tibi concedo ea conditione, vt tu vicissim concedas mihi ad triduum boues tuos ad colendum meos agros.

AB EMPHYTEUSIA autem quo modo locatio differat, aliqua difficultas est. Videtur autem dicendum quod distinguatur tantum, vt genus à sua specie, sed quę tam multa superaddat, vt opus sit commoditatis gratia, tanquam diuersum cōtractum, eam seorsim considerari. Emphyteusis enim consistit solum in immobilibus, cum locatio consistat etiam in mobilibus. Deinde requirit scripturam, ex lege prima, Cod. De iure emphyteutico, cum locatio perfici possit solo consensu, sicut emptio, & venditio, ex lege 1. ff. Locati. Item in emphyteusi datur ab initio certa pecunię summa, & deinde constituitur modica pensio, quę Canon dicitur, nō pro rei fructibus, sed in recognitionem directi dominij; quod quidem non fit in locatione. Praeterea emphyteusis solet esse ad longum tempus, hoc est, Panorm. interprete ad Cap. Propter seruitutem, de locato, & conducto, num. 17. ad decennium, aut vltius; locatio vero ad breue tempus, hoc est, infra decennium. Denique per emphyteusim cum vili dominio transit naturalis possessio rei, & ius in re, quod non fit in locatione: & ita in libro 4. Codicis ad titulum 65. De locato, & conducto, additur 66. De iure emphyteutico; vbi lege prima ius emphyteuticum aperte constituitur diuersum à iure locationis.

Conductio autem est cōtractus quo persona, vel res ad vsum, vel fructum comparatur pretio: respondetq; locationi, sicut emptio venditioni, ab eaq; conductor dicitur is, qui soluit mercedē pro cōcessio sibi vsu personę, vel alterius rei: sicut à locatione locator dicitur is, qui pro mercede sibi soluenda cōcedit alteri vsum suę rei, vel personę Ac cōductor

in iure